

Q. No. 1: Answer any six in two sentences (12 Marks) कोणत्याही सहा प्रश्नाची दोन वाक्यात उत्तरे लिहा.

1. Explain the term 'Socialism' under the Constitution of India. भारतीय संविधानाप्रमाणे 'समाजवाद' म्हणजे काय?
2. What is Impeachment? महाभियोग म्हणजे काय?
3. State any three freedoms guaranteed by Art. 19 of the Constitution of India. अनुच्छेद १९ अंतर्गत प्राप्त कोणतेही तीन स्वातंत्र्य सांगा.
4. What is a purpose of Art. 17? अनुच्छेद १७ चा उद्देश काय आहे?
5. State policies in connection with the Socio Economic upliftment in Part-IV of the Constitution of India. संविधानाच्या भाग-४ मध्ये निहित असलेल्या सामाजिक आणि आर्थिक कोणत्याही दोन योजना सांगा
6. Who conducts the election of President and where it can be challenged? राष्ट्रपतीची निवडणुक कोण आयोजित करते व कुठे यास आवाहन दिल्या जावू शकते?
7. State the grounds of proclaiming financial emergency. आर्थिक आणीबाणी लागू करण्याची कारणे सांगा.
8. State the educational rights of minorities. अल्पसंख्याकाचे शैक्षणिक अधिकार सांगा.

Q. No.2: Write Short Notes on any two. (12 Marks) कोणत्याही दोन वर थोडक्यात टिप लिहा.

1. Features of the Government of India Act, 1935. १९३५ च्या कायद्याचे वैशिष्ट्ये
2. 'Law' in Part-III. भाग तीन प्रमाणे 'कायदा' ही संकल्पना
3. Modes of acquisition of Citizenship. नागरीकत्व प्राप्त करण्याचे मार्ग
4. Judicial Review न्यायिक पुर्नविकोलन

Q. No. 3: Answer any two situation based questions. (12 Marks) कोणत्याही दोन परिस्थितीजन्य प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

1. A special scheme in favour of women was made by the State Government. This scheme provided free bus service to every woman of any age. Few male members challenge it on the grounds of violation of the right to equality. राज्य शासनाने पारित केलीली योजना ज्या अंतर्गत सर्व वयाच्या महीलांना मोफत बस सेवा दिली जाते त्यास काही पुरुष सदस्यांनी, समानतेच्या हक्काचा भंग म्हणून आवाहन केले.
  - a. Whether such a policy is violating the right to equality? Explain. अशा प्रकारची योजना समानतेच्या अधिकाराचे उलंघन आहे का? स्पष्ट करा.
  - b. Explain equality.समानता स्पष्ट करा.
2. Mr. A former high security senior officer wrote a book disclosing certain security issues which are very secret and sensitive. The Indian Government therefore banned his book. Hence, this officer approach High Court. माजी भारतीय उच्चस्तरीय सुरक्षा अधिकारी याने भारताच्या सुरक्षेसंबंधी एक पुस्तक छापले. सदर पुस्तकावर भारत सरकारने प्रतिबंध घातला. म्हणून या अधिका-याने उच्च न्यायालयात या प्रतिबंधास आव्हान केले.
  - a. What right of this officer got violated? Explain. या अधिका-याचा कोणत्या अधिकाराचा भंग झाला आहे? स्पष्ट करा.
  - b. Whether the Government of India can banned such book? Explain. भारत सरकार अश्या प्रकारे प्रतिबंध करू शकते का? स्पष्ट करा.
3. The State has taken a decision to ban gutkha in the State. This decision of the State is challenged by Red Mouth Company, a manufacturer of gutkha. The ground given was that banning gutkha is a violation of fundamental right for the trader. राज्य शासनाने राज्यामध्ये गुटखा बंदी केली. ही बंदी हि व्यापाराच्या मूलभूत अधिकाराचे उल्लंघन आहे या कारणास्तव रेड माउथ गुटखा कंपनीने राज्याच्या या निर्णयास आव्हान दिले आहे.
  - a. Discuss the restriction put on the fundamental right for the trade. व्यापाराच्या मूलभूत अधिकारावर घालू शकत असलेल्या निर्बंधाची चर्चा करा.

b. Whether manufacturing gutkha can claim it as fundamental right? Why? गुटखा तयार करणे हा मूलभूत अधिकार असू शकतो का? का?

4. ABC religious organisations wanted to have a procession during a period of pandemic. On account of non granting it, the petition was filed calling it a violation of the right to freedom of religion. अबक धार्मिक संघटनेस पॅन्डेमिक काळात एक धार्मिक यात्रा काढायची होती, ज्याची परवानगी नाकारण्यात आल्यामुळे, धर्म स्वातंत्र्याच्या अधिकाराचे उलंघन म्हणुन याचिका दाखल करण्यात आली.

- Whether such a petition can be admitted? Explain. अशी याचिका ही मान्य करता येईल का? स्पष्ट करा.
- Explain the restriction on the right to freedom of religion. धर्म स्वातंत्र्यावर असलेले बंधन स्पष्ट करा.

Q. No. 4: Answer any three in detail.(39 Marks) कोणत्याही तीन प्रश्नाचे सविस्तर उत्तरे लिहा.

- Explain the basis features of the Indian Constitution. भारतीय संविधानाते वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- Explain right to. Life and personal liberty with relevant case laws. जिवन जगण्याचा आणि व्यक्ती स्वातंत्र्याचा अधिकार संबधित केस लॉ चा संदर्भ देवुन चर्चा करा.
- Explain the election of the President of India. Discuss the power of the President of India. राष्ट्रपतीची निवडणुक प्रक्रिया स्पष्ट करा. राष्ट्रपतीचे विविध अधिकार स्पष्ट करा.
- Explain the different jurisdiction of the Supreme Court. सर्वोच्च न्यायालयाचे विविध अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा.
- Define relationship between Directive Principles of the state policy and fundamental rights. राज्याची मार्गदर्शक तत्वे आणि मूलभूत अधिकार या दोन्ही मधील परस्पर संबंध सांगा

*****